

DEN NORSKE HELSINGFORSKOMITÉ

The Norwegian Helsinki Committee
Member of the International Helsinki Federation for Human Rights

Oslo, 28. januar 2005

Utenriksminister Jan Petersen
Utenriksdepartementet
Pb 8114 Dep
0032 Oslo

Kopi per e-post

Ambassadør Wegger Strømmen og Ministerråd Astrid Helle Ajamay, Norges faste delegasjon til FN, Genève

Ekspedisjonssjef Svein Sæther og Avdelingsdirektør Petter Wille, Globalavdelingen
Fungerende avdelingsdirektør Tormod Endresen, Seksjon for menneskerettigheter og demokrati

FNs Menneskerettighetskommisjon 2005

I forbindelse med den 61. sesjon i FNs Menneskerettighetskommisjon ber vi om at norske myndigheter gir prioritet til menneskerettighetene generelt.

Menneskerettighetssituasjonen i en lang rekke land gir svært stor grunn til bekymring.

FNs Menneskerettighetskommisjon er en viktig mulighet til å kalle de aktuelle myndigheter og aktører til ansvar, en mulighet vi håper norske myndigheter ikke vil la gå fra seg. Særlig ber vi om at oppmerksomhet rettes mot

Colombia, Nord-Korea, Russland, Sudan, Tunisia og Uganda.

Vi ber om at spesiell oppmerksomhet rettes mot spørsmålet om kampen mot straffefrihet for grove menneskerettighetsbrudd og humanitærrettslige forbrytelser; prinsippet om at humanitær bistand skal være nøytral og uavhengig, og at humanitære aktører må være klart atskilte fra militære aktører; behovet for et gjennombrudd i arbeidet med en erklæring for urfolks rettigheter; behovet for fortsatt FN-involvering og framgang i spørsmålet om selskapers menneskerettslige ansvar og menneskerettigheter i kampen mot terror, herunder opprettholdelse av det absolutte forbudet mot tortur,

Mange av våre viktigste bekymringer er knyttet til tiltak truffet med begrunnelse i terrorbekjempelse. Omfattende og vagt definerte lovbud mot terror har et, altfor ofte utnyttet, potensial til å legitimere menneskerettighetsbrudd mot politisk og annen opposisjon, kritiske røster eller sårbare grupper som minoriteter, flyktninger, asylsøkere og urfolk. Alle verdens stater, inklusive de vestlige, har et ufravikelig ansvar for å opprettholde menneskerettighetsstandardene. Beskyttelse av menneskerettighetene er et selvsagt mål i seg selv, men også et middel for å forbygge framtidig terrorisme, konflikt og overgrep. FN må gis en størst mulig rolle i å sikre at de tiltak stater treffer med henvisning til terrorbekjempelse samtidig er i overensstemmelse med menneskerettighetene, og at disse spørsmålene sees i umiddelbar sammenheng når de behandles i FN-systemet.

Tortur er ikke tillatt under noen omstendighet. Vi har registrert med bekymring at flere lands regjeringer har satt spørsmålsteget ved disse prinsippene, og at håndhevingen av prinsippene ikke har fått tilstrekkelig prioritet. I denne sammenheng er svekkelse av torturforbyggende tiltak, for eksempel er den økte bruken av hemmeligholdt frihetsberøvelse bekymringsfull. FN, og da særlig mekanismene under Menneskerettighetskommisjonen må sikres tilgang til områder hvor utøverne av mandatene finner grunn til å be om det.

Generelt er begrenset tilgang til konfliktområder eller andre områder hvor det begås omfattende brudd på menneskerettighetene eller humanitærretten et alvorlig problem. I Tsjetsjenia, Uganda, Sudan, Nord-Korea og kinesiske grenseområder mot Nord-Korea er vi bekymret for tilgangen til området for FN-organer, menneskerettighetsforkjempere, hjelpeorganisasjoner og media.

De omfattende bruddene på menneskerettighetene og humanitærretten i Darfur påkaller umiddelbar og resolutt handling fra FN, og må stå i et troverdig forhold til overgrepssituasjonens alvorlighetsgrad.

I Sudan framstår regimet og dets allierte som hovedansvarlige for overgrepene. I Uganda ligger hovedansvaret hos opprørerne, men myndighetene begår også klare og alvorlige overgrep. Myndighetene må åpenbart ta ansvaret for befolkningens behov for assistanse og behovet for en politiske løsning med et langt annet alvor.

Colombias myndigheter hevder å ha redusert overgrepene i landet gjennom sine såkalte "demokratiske sikkerhetstiltak". Dette er dessverre ikke tilfelle. Beklageligvis har myndighetenes nye strategi hovedsakelig bidratt til å trekke sivile ytterligere inne i konflikten, og således bidratt til å svekke skillet mellom stridende og ikke-stridende.

I krig og andre militære operasjoner er det også sentralt at skillet mellom militære og politiske aktiviteter på den ene side, og humanitær bistand på den annen, ikke undergraves. Humanitære aktører må alltid operere ut fra prinsippene om nøytralitet, upartisk og uavhengighet. Den økende tendensen til å gjøre humanitærhjelp til en integrert del av komplekse FN-operasjoner er derfor beklagelig.

Vi beklager dypt at ekstreme grupper i økende grad har rammet russiske sivile. Regionaliseringen og eskaleringen av konflikten viser nødvendigheten av å gi konflikten i Tsjetsjenia mer internasjonal oppmerksomhet med sikte på større internasjonalt tilsyn og adgang, med særlig fokus på å finne en politisk løsning. Det er avgjørende at straffefriheten for grove overgrep opphører og at overgrepene underlegges en internasjonal gransking. Allment er vi bekymret for åpenheten i det russiske samfunn. Arbeidsvilkårene for menneskerettighetsforkjempere og medier blir stadig forverret.

Urfolk er en utsatt gruppe i mange samfunn. Som nevnt er urfolk blant de sårbare gruppene som i flere land har blitt rammet av såkalte anti-terroriltak. Fortgang i arbeidet med en erklæring om urfolks rettigheter samt en forlengelse av FNs tiår for urfolk kan bli viktige bidrag til å øke oppmerksomheten om urfolks situasjon, og kan være med å gi fokus til arbeidet for deres rettigheter.

Ansvar for gjennomføringen av menneskerettighetene ligger først og fremst hos verdens stater, men trans-nasjonale selskaper og annen forretningsvirksomhet kan ha stor innflytelse på mange lands myndigheter og på levekårene i lokalsamfunnene de operer i. Vi håper Norge kommer til å bidra aktivt i arbeidet med å utvikle menneskerettighetsnormer for forretningsvirksomhet.

Det er forventet at det forestående World Summit on the Information Society, vil fokusere på ytringsfrihet som en sentral verdi i det moderne informasjonssamfunnet. Det er imidlertid grunn til å forvente at det tunisiske vertskapet vil forsøke å forhindre nettopp ytringsfrihet under selve konferansen, slik ytringsfrihet systematisk forhindres i det tunisiske samfunnet for øvrig. Debatten om den forestående konferansen er en anledning til nødvendig kritikk av tunisiske myndigheter.

I vedlagte dokument gjør vi nærmere rede for hvordan vi ser på situasjonen med hensyn til de nevnte tema og land. Etter hver sak og hvert land følger konkrete forespørsler som vi retter til norske myndigheter i forbindelse med FNs Menneskerettighetskommisjon, og som vi mener bør legges til grunn for Norges innsats i årets sesjon.

Det understrekes at anbefalingene er gitt av et bredt spektrum av norske frivillige organisasjoner. Anti-rasistisk senter, FIAN Norge, Psykologforeningens menneskerettighets-utvalg, Human Rights House Foundation, LO, Rådet for kurdernes rettigheter, LNU, Helsingforskomiteen, Human-Etisk Forbund, Norsk PEN, Norsk Folkehjelp, Norsk Misjon i Øst, NOAS og Redd Barna står samlet bak anbefalingene.

Vi ber om et møte med departementet for å diskutere våre anbefalinger og offisielle norske synspunkter.

Lykke til med årets sesjon!

Med vennlig hilsen

Bjørn Engesland
Generalsekretær